

Mál nr. 326/2014

M

og

váttryggingafélagið X v/ ábyrgðartryggingar vinnuveitanda.

Ágreiningur um bótaskyldu vegna slyss er starfsmaður féll úr stiga.

Gögn.

165. Málskot, móttækið 29.10.2014, ásamt fylgigögnum.

166. Bréf X, dags. 17.11.2014.

Málsatvik.

Laust eftir kl. 15:00 hinn 8.11.2011 féll M úr stiga þar sem hann var við störf hjá vinnuveitanda sínum, V), í sérstöku rými fyrir hráefnamóttöku í verksmiðjuhúsnæði V og varð fyrir talsverðum meiðslum. Rýminu og aðstæðum þar er lýst í vettvangsskýrslu lögreglu m.a. á þann veg dýpt rýmisins sé 5,7 m og breidd þess 2,45 m, en ekki kemur fram hver hæð rýmisins hafi verið. Innst í rýminu er hráefnatrekt úr járn 150 x 150 cm að flatarmáli og er 70 cm frá vegg. Stiginn sem M féll úr var úr áli með þrepum, um 4,06 m langur og 34,5-35 cm breiður. Hann mun hafa verið reistur upp við gafl innst í rýminu í vinstra horni þegar horft er inn í rýmið og hafði runnið til hægri þegar slysið varð. M hafði verið að vinna við raflagnir í umrætt sinn ásamt A, starfsmanni nánar tilgreinds rafverktakafyrirtækis. Fór M upp í stigann til að merkja raflagnir sem lágu í svonefndum kapalstiga í rjáfri rýmisins. Af fyrirbyggjandi ljósmyndum í rannsóknargögnum lögreglu má sjá móta fyrir handaförum M á gaflinum fyrir ofan stigann. Við athugun á stiganum eftir slysið kom í ljós að vinstri kjálkinn neðst var snúinn og skemmd var á hægri kjálka við þriðja neðsta þrepið. Gúmmí neðst á kjálkunum voru slitin.

Ekkert er haft eftir M í vettvangsskýrslu lögreglu. Hinn 26.11.2012 var hljóðrituð af honum skýrsla hjá lögreglu. Þar kemur fram að M er menntaður rafvirki og hann hafi starfað hjá V í 23 ár og á slysdegi hafi hann starfað sem keyrslumaður, þ.e. að fylgjast með stjórnækjum vélbúnaðar í verksmiðjunni úr sérstöku stjórnherbergi. Hann kvaðst ekkert muna eftir slysinu né aðdraganda þess. Hann kvaðst kannast við stigann sem hann stóð í er slysið varð. Um væri að ræða stiga sem oft væri gripið til því ekki væri hægt að vera með fasta stiga alls staðar í verksmiðjunni. Hann væri mikið notaður við þrif og annað slíkt. Ekki hafi verið nein vandamál tengd notkun hans eða ástandi. Þá kvað M að kjálki stigans hafi ekki verið eins snúinn fyrir slysið eins og raun bar vitni eftir slysið. Taldi M líklegast að stiginn hefði skemmst við slysið.

Í vettvangsskýrslu lögreglu er haft eftir A, sem vann með M í umrætt sinn, að þeir hafi verið búnir að vinna þarna og hafi þá notast við körfu á lyftara en nú hafi M gripið álstiga og ætlað að fara upp til að toga í rafmagnslagnir en þá hafi stiginn runnið til hliðar með fyrrgreindum afleiðingum. Í skýrslu hjá lögreglu 2.12.2011 greindi starfsmaðurinn nánar frá atvikum. Frá því um morguninn kvað hann þá M hafa verið að vinna þarna og þá notast við vinnukörfu framan á lyftara. Er slysið varð hafi þeir ætlað að halda áfram því verki sem þeir höfðu verið í, en lyftari hafi þá ekki verið á lausu til að nota fyrir körfuna og hafi M þá tekið ákvörðun um að notast við álstiga sem þarna hafi verið „og starfsmenn grípa til þegar vantar“. Kvaðst A hafa nefnt það við M að stiginn væri ekki traustur og boðist til að sækja stærri og betri stiga en M hafi talið það óþarft. Hafi stiginn sem M notaði verið orðinn lúinn og farinn að láta á sjá. Kjálkinn vinstra megin hafi verið snúinn fyrir slysið en gat ekki sagt með fullri vissu að hann hafi þá verið eins mikið snúinn og hann var eftir slysið.

Í skýrslu sem A gaf hjá lögmanni M 25.6.2012 kvað hann þá M hafa verið að rífa gamlar lagnir úr töflu og hafi þeir ætlað að merkja kapla sem hafi átt að fjarlægja daginn eftir. Hann hafi verið á leið vinstra megin við rýmið, þegar horft er inn í það í átt að stiganum,

og þar hafi hann ætlað að hreyfa þá kapla sem átti að fjarlægja en M hafi ætlað að standa í stiganum og merkja þá með svokölluðum ströppum. Þá kvað A í þessari skýrslu að þeim hafi ekki komið til hugar að nota fyrrgreinda körfu á lyftaranum til að merkja kaplana. Það hafi ekki verið hægt nema með tilfæringum, þ.e. ekki hafi verið hægt að koma körfunni nógu nálægt köplunum. Daginn eftir slysið hafi verkinu verið haldið áfram, en þá hafi framlenging með plönkum verið sett á körfuna. Þannig hafi þeir fengið slaka á kaplana og getað togað þá til sín „við betri aðstæður annars staðar frá.“

B, verksmiðju- og gæðastjóri hjá V sem jafnframt gegndi stöðu verkstjóra, kvað í skýrslu hjá lögreglu 11.12.2011 að unnið hafi verið að breytingum í V og fjarlægja hafi þurft gamlar raflagnir o.fl. Hafi A unnið við það verk auk þess sem hann hafi falið M að aðstoða A við verkið, enda sé M rafvirki að mennt. M hafi verið búinn að vinna lengi hjá V, verið öllum hnútum kunnugur og í sjálfu sér ekki þurft neina sérstaka verkstjórn við vinnu sína. Vinna hans hafi að langmestu leyti farið fram í stjórnrymi þar sem vélbúnaði verksmiðjunnar sé stýrt. Vinnulagið þar sé allt í föstum skorðum og ekki þörf á sérstökum verklagsleiðbeiningum frá degi til dags. B kvað stigann sem M féll úr hafa verið í notkun utanhúss og greinilega verið sóttur út til að nota í umræddu verki. Hann kvað engar upplýsingar hafa komið fram um að stiginn hafi verið bilaður fyrir slysið. Alla jafna hafi verið notuð sérstök karfa til að hífa menn upp ef sinna þurfti verkum í einhverri hæð, en einhverra hluta vegna hafi verið ákveðið að nota stigann í þessu umrædda tilviki. Það hafi ekki verið gert að hans fyrimælum.

D, framkvæmdastjóri V, kvað í skýrslu hjá lögreglu 14.12.2011 að V eigi lyftara og það fái lánaða körfu hjá öðru tilgreindu fyrirtæki til að setja á lyftarann ef vinna þarf í nokkurri hæð. Hann kvaðst ekki vita hvers vegna þessi búnaður hafi ekki verið notaður þegar slysið varð því búnaðurinn hafi allur verið til staðar og hafði verið notaður áður við þetta sama verk.

Tilkynnt var um slysið til Vinnueftirlits ríkisins (VER) og kom fulltrúi þess á vettvang skömmu síðar. Gerði eftirlitið umsögn um slysið. Með bréfi, dags. 2.4.2013, óskaði lögmaður M eftir frekari rannsókn VER „á aðdraganda slyssins, orsökum, aðstæðum, mögulegum aðferðum við vinnuna og öðrum atriðum er máli skipta...“. Í bréfinu er talið að atvikum í aðdraganda slyssins sé ekki rétt lýst í umsögninni og segir þar m.a. að ekki hafi verið unnt að vinna verkið úr körfu á lyftaranum. Lyftari hafi ekki komist komist nægilega langt inn í rýmið vegna trektarinnar sem þar var. Ekki sé rétt að lyftarinn hafi verið notaður fyrr um daginn til að vinna verkið. Það hafi þurft að vinna úr stiga. Daginn eftir hafi verkið verið unnið með öðru verklagi. Bréfi lögmannsins fylgdi skýrsla um athugun hans á aðstæðum á vettvangi, fyrrgreind skýrsla sem A gaf hjá lögmanninum 25.6.2012 og umsögn VER um slysið sem þá lá fyrir. Með bréfi VER, dags. 25.6.2013, var lögmanninum tilkynnt að ákveðið hafi verið að endurgera umsögn þess varðandi slysið. Í umsögn VER, dags. 25.8.2013, er m.a. gerð grein fyrir tildrögum slyssins, vinnubrögðum og starfsháttum og aðstæðum á slysstað. Er niðurstaða rannsóknar VER að orsök slyssins megi helst rekja til þess að stiginn hafi verið notaður við vinnu í mikilli hæð án þess að festa hann og stiginn hafi verið lélegur og ekki merktur samkvæmt staðli til notkunar í atvinnurekstri. Einnig hafi meðvirkandi þáttur verið að ekki hafi legið fyrir skriflegt áhættumat og áætlun um forvarnir er varðar umræddan verkþátt. Í fyrirliggjandi bréfi VER, dags. 25.6.2014, segir m.a. að aðstæður þar sem vinnuslysið átti sér stað hafi verið þröngar og því hafi notkun stiga verið eðlileg. Mannkarfa hefði hugsanlega komið til greina en VER meti það svo að ekki sé skylt að nota slíkan búnað við verk sem þetta. Af þeim sökum komi umrædd mannkarfa orsökum slyssins ekkert við og hin nýja umsögn endurspeglar það.

Kveður M að stiginn hafi verið óforsvaranlegur og gáleysi að ætla að nota stigann í umrætt verk, en hann hafi ekki átt annarra kosta vól við þær aðstæður sem þarna voru. Góður og gegn vinnuveitandi hefði ekki haft slíkan stiga á staðnum fyrir starfsmenn sína og því beri V ábyrgð á óhappinu á grundvelli sakarreglunnar. Hefur M krafist bóta úr ábyrgðartryggingu V hjá Vátryggingafélagi Íslands hf. (hér eftir nefnt X). X hefur hafnað bótaskyldu.

Álit.

Stiginn sem M notaði í umrætt sinn var rúmir 4 m á lengd og af fyrirbyggjandi ljósmyndum, sem sýna stigann í þeirri stöðu sem hann mun hafa verið í þegar slysið varð, má ljóst vera að nokkuð hafi vantað upp á að hann næði upp í rjáfur þar sem rafmagnskaplarnir lágu og M hugðist vinna við. Enginn áfastur þverbíti var undir stiganum til að draga úr hættu á hliðarskriði. Af handarförum eftir M á gaflinum má ráða að M hafi verið kominn nánast efst í stigann þegar hann riðaði til falls. Ekki er ljóst hvort eða að hve miklu leyti skemmdir á kjálkum stigans voru komnar til áður en slysið bar að höndum. Engu að síður verður ekki fram hjá því litið að stiginn var allt of stuttur og ekki útbúinn til að vinna úr í þeirri miklu hæð sem M hugðist gera. Í ljósi menntunar sinnar og starfsreynslu átti M ekki að geta dulist að stórhætulegt var að nota stigann við þær aðstæður sem þarna voru. Fyrir liggur að B benti M á hið bágborna ásigkomulag stigans og bauðst til að útvega annan stærri og betri stiga til að nota við verkið. Þessu sinni M ekki og ákvað að nota stigann. Þótt téður stigi hafi verið í notkun og verkstjóri V hafi ekki gefið bein fyrirmæli um það hvernig M skyldi standa að verki með B verður, eins og hér stóð á, ekki talið að slysið megi rekja til ófullnægjandi verkstjórnar af hálfu V eða gáleysis fyrirvarsmanna þess að hafa ekki tekið stigann úr umferð áður en slysið varð.

Í fyrirbyggjandi umsögn VER eða bréfum þess frá 25.6.2013 og 25.6.2014 er ekki með skýrum hætti gerð grein fyrir ástæðum þess að fyrri umsögn eftirlitsins var dregin til baka og ný umsögn gerð. Ekki kemur heldur fram hvaða athuganir VER gerði í aðdraganda hinnar nýju umsagnar. Engan rökstuðning er heldur að finna í fyrirbyggjandi umsögn fyrir þeim niðurstöðum sem komist er að í henni. Verður að telja umsögn VER haldna slíkum ágöllum að hún kemur ekki að notum við mat á ábyrgð V. Þá verður til þess að líta að þegar M slasaðist vann hann við sérstakt verk sem féll til í þetta eina skipti. Það var því ekki liður í almennri og skipulegri starfsemi V. Við þessar aðstæður og þegar litið er til þess hvernig það bar til að M notaði umræddan stiga verður það ekki virt fyrirvarsmönnum V til sakar þótt ekki hafi verið gert skriflegt áhættumat fyrir verkið áður en það hófst.

Að öllu virtu samkvæmt því sem að framan greinir verður ekki talið að sýnt hafi verið fram á að V beri skaðabótaábyrgð á líkamstjóni því sem M hlaut í slysinu. Hann á því ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu V hjá X.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu V hjá X.

Reykjavík, 9. desember 2014.

Póra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson hrl.

Jón Magnússon hrl.